

אֱלֹהִים אֶל יַעֲקֹב וְגו', (ויאמר אלהים לישראל) אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם. ומה שאמרת אולי אסלק שכנתי מבינך - אנכי ארד עמך מצרימה. אמר עוד, פוחד אני שמא אקבר שם ולא אזכה עם אבותי. אמר לו, ואנכי אעלה גם עלה. אעלה - ממצרים. גם עלה - להקבר בקבר אבותיך.

משום כך רצה להעלות עצמו ממצרים: אחד - כדי שלא יעשו ממנו יראה, שהרי ראה שעתיד הקדוש ברוך הוא להפיר מיראתם. ואחד - שראה ששכינה תשים מדורה בין בנוי בגלות. ואחד - כדי שיהיה גופו דר בין גופות אבותיו להכלל ביניהם, ולא ימנה עם רשעי מצרים.

ושנינו, הגוף של יעקב נמשך מיפיו של אדם הראשון, והיתה דמותו של יעקב דמות עליונה וקדושה, דמות של הכסא הקדוש, ולא רצה להקבר בין רשעים. וסוד הדבר, שבאבות אין כלל פרוה, ועל זה כתוב ושכבתי עם אבתי. ויקרא לבנו ליוסף. בנו - בדמות אחת של הפנים, משום שברצון הרוח והלב הוליד אותו יותר מכלם בא ראה מה כתוב, (בראשית) המעט קחתך את אישי, שכל רצונו של יעקב היה ברחל, ומשום כך ויקרא לבנו ליוסף.

שנינו, רבי שמעון פתח ואמר, (דברים כט) הנסתר לה' אלהינו וגו'. הנסתר לה' אלהינו, בא ראה כמה יש לאדם להזהר מחטאיו ולהסתכל שלא יעבר על מצות רבנו, ששנינו, כל מה שאדם עושה בעולם הזה, אותם מעשים פתויבים בספר ונכנסים בחשבון

ודילמא קדשא בריך הוא יסלק שכנתי מיני כקדמיתא. מה כתיב, (בראשית לה) וירא אלהים אל יעקב וגו'. (בראשית מו) (ויאמר אלהים לישראל) אל תירא מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם. ומה דאמרת דילמא אסלק שכנתי מבינך, אנכי ארד עמך מצרימה.

אמר עוד, דחילנא דילמא אתקבר תמן, ולא אזכה עם אבהתי. אמר ליה ואנכי אעלה גם עלה. אעלה, גם עלה, לאתקפראה בקברא דאבהתך.

בנינו כך, בעא לסלקא גרמיה ממצרים. חד, דלא יעבדון מגיה דחלא, דהא חמא דקודשא בריך הוא זמין לאתפרעא מדחליהון. וחד, דחמא דשכנתא ישוי מדוריה בין בנוי בגלותא. וחד, בגין דיהא גופיה דייר בין גופייהו דאבהתוי לאתכללא ביניהו, ולא יתמני עם חייביא דמצראי.

ותנינן, גופא דיעקב, אתמשיך משופרוי דאדם הראשון, והוה דיוקניה דיעקב, דיוקנא עלאה קדישא. דיוקנא דכורסיא קדישא, ולא בעא לאתקברא ביני חייביא. ורזא דמלה, דבאבהן לית פירוודא כלל. ועל דא כתיב ושכבתי עם אבותי.

ויקרא לבנו ליוסף, בנו, בחד דיוקנא דאנפין, בגין דברעותא דרוחא ולבא, אוליד ליה נתיר מפלהו. תא חזי, מה כתיב, (בראשית ל) המעט קחתך את אישי, דכל רעותא דיעקב ברחל הוה, ובגין כך (דף רכב ע"ב) ויקרא לבנו ליוסף.

תאנא, רבי שמעון פתח ואמר, (דברים כט) הנסותר לה' אלקינו וגו'.

הנסותר לה' אלקינו, תא חזי, כמה אית לבר נש לאזדהרא

לפני המלך הקדוש, והכל גלוי לפניו. זהו שכתוב (ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'! אם כן, איך לא ישמר אדם מלחטא לפני רבונו. ושנינו, אפלו אותו [מי] מה שחשב אדם ועלה ברצונו, הכל נמצא לפני הקדוש ברוך הוא ולא נאבד ממנו.

בא ראה, באותו לילה שנכנסה לאה אל יעקב ונתנה לו אותם סימנים שנתן יעקב לרחל, עלה ברצונו שהיא רחל ושמש בה תשמיש, ואותה טפה ראשונה של יעקב היתה, שכתוב (בראשית מט) כחי וראשית אוני, וסבר שהיא רחל. הקדוש ברוך הוא שהוא מגלה עמקות ונסתרות ויודע מה שבחשקה, העלה אותו רצון למקומו, ובכורת ראובן עלתה ליוסף. מה הטעם? משום שהרי של רחל היתה אותה טפה ראשונה שיצאה מיצקב, משום שהיתה שלה, אותה בכורה ממש של ראובן ירש יוסף, ורחל ירשה את שלה.

ומשום כן, סוד הדבר, לא התעלה ראובן בשם כשאר השבטים, אלא ראובן, כלומר ראו בן. ראו בן סתם. והבן הזה לא נודע שמו. ועל פן לא קראה לאה בני בשם הזה, ולא נקרא ראו בני, שהרי לא ידעה את המעשה.

ושנינו, גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שאין רצון יעקב היה לחטא לפניו בזה ולא הסתפל ברצון באשה אחרת באותה שעה כשאר רשעי העולם, ועל כן כתוב (שם לה) ויהיו בני יעקב שנים עשר, שהרי בנייהם של שאר הרשעים בעולם

מחובוי, ולאסתפלא דלא יעבר על רעותיה דמאריה. דתנינן, כל מה דבר נש עביד בהאי עלמא, בספרא כתיבו אינון עובדין, ועאלין בחושבנא קמי מלפא קדישא, וכלא אתגלייא קמיה. הדא הוא דכתיב, (ירמיה כג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. אי הכי, איך לא יסתמר בר נש מלמיחב קמיה דמאריה. ותנינן, אפילו ההוא (מא) מה דחשיב בר נש ואסתלק ברעותיה, כללא אשתפח קמי קדשא בריף הוא, ולא אתאביד מניה.

תא חזי, בההוא ליליא דעאלת לאה לגביה דייעקב, ויהבת ליה אינון סימנין דיהב יעקב לרחל, סליק ברעותיה דאיהי רחל, ושמש שמושא בה. וההיא טפה קדמיתא דייעקב הות. דכתיב, (בראשית מט) כחי וראשית אוני, וסבר דאיהי רחל. קדשא בריף הוא דאיהו גלי עמיקתא ומסתרתא, וידע מה בחשוכא, סליק ההוא רעותא לאתריה, ובכירותא דראובן אסתלק ליוסף. מאי טעמא, משום דהא דרחל הות, ההיא טפה קדמיתא דנפקת מיצקב. ובגין דהות דילה, ההוא בכירותא ממש דראובן, ירית יוסף. ורחל ירתה לההוא דילה.

ובגין כן, רזא דמלה, לא אסתלק ראובן בשמא כשאר שבטין. אלא ראובן. כלומר חמו בר, ראו בן סתם. והאי בן לא אתידע שמיה, ועל דא לא קריא לאה בני בהאי שמא, ולא אקרי ראו בני, דהא לאה ידעת עובדא.

ותנינן, גלי קמי קדשא בריף הוא, דייעקב

לאו רעותיה למיחב קמיה בהאי, ולא אסתפל ברעותא באתתא